

**APLIKASI ELEMEN SAINTIFIK DALAM TAFSIR AL-QURAN: SATU
PENGAMATAN AWAL TERHADAP MANHAJ ZAGHLUL AL-NAJJAR DALAM
*TAFSIR AL-AYAH AL-KAWNIYYAH FI AL-QURAN AL-KARIM*¹**

Selamat Bin Amir²

Dr. Monika @ Munirah Abd Razzak³

Prof. Dato' Dr. Mohd Yakub @ Zulkifli Mohd Yusoff⁴

Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya Kuala Lumpur

ABSTRAK

Perkembangan sains dan teknologi kini sejajar dengan urbanisasi keilmuan menuntut telahan analitis umat Islam untuk lebih memahami *maqasid* al-Quran dalam multi dimensi selaras dengan fraksi *syar'i*. Justeru manhaj yang telah diperkenalkan oleh Prof Dr. Zaghlul al-Najjar melalui teknik penafsiran saintifik dalam karyanya *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim* telah memberikan impak yang positif dalam memahami *bait tauhidik* selaras dengan konteks semasa. Melalui metode analisis data-data saintifik, beliau cuba membahaskan ayat al-Quran khasnya ayat-ayat *al-Kawniyyah* yang meliputi aspek penciptaan alam semesta (astronomi, astrologi, geologi dan fenomena alam), kesihatan dan penciptaan makhluk (embriologi, arkeologi, fisiologi). Walaupun argumentasi saintifik lebih menonjol dalam penulisan beliau, aplikasi metode klasik dalam mensyarahkan ayat-ayat al-Quran turut diketengahkan khasnya dalam memahami kalimah al-Quran melalui dimensi *lughawi*. Justeru dalam makalah ini, penulis akan menyoroti metodologi Prof. Dr. Zaghlul al-Najjar dalam berinteraksi dengan ayat-ayat al-Quran melalui penemuan data dan

¹ Tajuk ini akan dibentangkan dalam *The 2nd Annual International Quranic Conference* pada 22-23 Februari 2012 bertempat di Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur.

² Selamat Bin Amir adalah merupakan calon PhD Jabatan Al-Quran dan Al-Hadith, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur. Boleh dihubungi : selamat_amir@yahoo.com

³ Dr. Monika @ Munirah Abd Razzak adalah merupakan Pensyarah Kanan Jabatan Al-Quran dan Al-Hadith, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur

⁴ Prof. Dr. Mohd Yakub @ Zulkifli Mohd Yusoff adalah merupakan Professor merangkap Timbalan Pengarah Penyelidikan dan Pembangunan Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur.

emperikel saintifik di dalam karyanya *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*.

1.0 Pengenalan

Realiti semasa menunjukkan bahawa perkembangan ilmu pengetahuan sejajar dengan realiti semasa. Hal ini dapat dilihat melalui anjakan dalam pola berfikir masyarakat pada hari ini yang terhasil melalui dua motif yang utama⁵ iaitu; *Pertama*, perolehan pengetahuan hasil daripada pengalaman, iaitu diperolehi begitu sahaja, tanpa motif tertentu. *Kedua*, pengetahuan yang didasari motif ingin tahu melalui proses analitis yang didasari ilmu teoritikal dan dikembangkan berdasarkan praktikaliti yang berterusan.

Bertitik tolak daripada dua motif utama ini, maka lahirlah pelbagai konsep ilmu pengetahuan. Sebagai contoh konsep ilmu dalam optik Islam berkembang hasil daripada dua asas yang merupakan emperikal utama iaitu al-Quran dan al-Hadith⁶. Berbeza dengan konsep ilmu pengetahuan yang diutarakan oleh para sarjana Barat iaitu berorientasikan kerasionalan semata-mata dan ianya adalah merupakan satu-satunya kaedah untuk mengetahui kebenaran.⁷ Hal ini sama sekali bertentangan dengan tradisi keilmuan Islam yang bertunjangkan tauhidik, yang mana Islam sama sekali tidak menentang dekorasi keilmuan yang memberikan input yang bersifat *competitive excellence*, malah galakkan untuk terus mentaakul, mentadabbur dalam pelbagai matra sangat digalakkan bertujuan untuk memperolehi fakta yang absah dan sebagai kontribusi untuk menyelesaikan masalah sejagat.⁸

⁵Menurut Ahmad Tafsir, bagaimanapun kaedah dalam memperolehi ilmu pengetahuan ianya adalah bertitik tolak daripada sikap ingin tahu yang sudah *built-in* dalam penciptaan manusia. Lihat hasil karya Ahmad Tafsir, (2006), Filsafat Pengetahuan Islami, dalam buku Pandangan Keilmuan UIN, Wahyu Memandu Ilmu, Bandung, Universitas Islam Negeri Sunan Gunung Djati Bandung, hlm. 18.

⁶Sidek Baba, (2010), Memahami Konsep Penguasaan Ilmu Pengetahuan dalam Khairul Azmi Mohamad *et. al*, (pnyt.) Ke arah Ummat Hadhari, Kuala Lumpur, Yayasan Ilmuan, hlm. 168-169.

⁷Ziauddin Sardar telah menjelaskan dengan terperinci konsep ilmu Islam dalam optic Islam dan Barat, beliau telah membuat 15 perbandingan antara konteks pengetahuan Islam dan Barat. Lihat Ziauddin Sardar, (1989), *Explorations In Islamic Science*, London and New York : Mansell, hlm. 95-97.

⁸Alias Azhar, (2005), Peranan Pemikiran Saintifik Dalam Pembinaan Hukum Islam Semasa di Malaysia, Kerta Kerja Prosiding Seminar Hukum Islam Semasa Peringkat Kebangsaan pada 28-29 September 2005, Universiti Malaya Kuala Lumpur, hlm 1-10.

Inilah yang telah diungkapkan oleh Zaini Ujang melalui petikan daripada Jonathan Lyons dalam bukunya berjudul *The House of Wisdom: How the Arabs Transformed Western Civilization* yang menyatakan bahawa kecemerlangan berfikir intelektual Islam dalam pelbagai bidang telah memberikan sumbangan yang besar dalam perkembangan ilmu pengetahuan dan kesejahteraan sejagat.⁹ Justeru situasi ini menunjukkan bahawa pola berfikir sarjana Islam terdahulu bukan sahaja berteraskan ilmu teoritikal malah bersifat praktikaliti bertujuan menghasilkan penemuan yang lebih autoriti sejajar dengan perkembangan semasa. Inilah yang cuba diungkapkan oleh *Hujjah al-Islam* Al-Ghazali menerusi karyanya *Ihya' 'Ulumuddin* yang menyebut bahawasanya tuntutan terhadap umat Islam agar menguasai ilmu *Syar'iyah* dan *Ghair Syar'iyah* Manakala Ibn Khaldun pula mentakrifkannya sebagai *al-Ulum al-Naqliyyah* dan *al-Ulum al-'Aqliyyah*.¹⁰

Justeru dalam menelusuri cabaran millennium kini, ilmu yang disebut ilmu *ghair syar'iyah* dan *al-Ulum al-Naqliyyah* perlu diolah dan diinterpretasikan dengan perkembangan ilmu Islam semasa. Adaptasi perkembangan sains dan teknologi dalam konteks pendidikan *islamic studies* perlu diasimilasi dengan keperluan masyarakat kini¹¹. Dengan tidak mengabaikan

⁹Zaini Ujang, (2009), *Menghayati Budaya Ilmu*, Universiti Teknologi Malaysia, Penerbit UTM, hlm. 14. Lihat juga Jonathan Lyons, (2010), *The House of Wisdom: How the Arabs Transformed Western Civilization*, London New York and Berlin, Bloomsbury Publishing, hlm. 55-57.

¹⁰Konsep yang cuba dibawa oleh Imam al-Ghazali dan Ibn Khaldun ini merupakan konsep ilmu yang integral dan holistik dalam kerangka tauhid yang mana menurut Ismail al-Faruqi sebagai esensi peradaban Islam yang menjadi penyatu pelbagai bidang lapangan ilmu yang pernah diterima Islam dari luar. Lihat Nanat Fatah Natsir, (2006), *Merumuskan Landasan Epistemologi Pengintegrasian Ilmu Quraniyyah dan Kawaniyyah*, dalam buku *Pandangan Keilmuan UIN, Wahyu Memandu Ilmu*, Bandung, Universitas Islam Negeri Sunan Gunung Djati Bandung, hlm. 1. Penekanan terhadap ilmu dapat dilihat melalui perbincangan dibawah tajuk khas yang dibincangkan secara panjang lebar oleh Imam al-Ghazali di dalam karya beliau. Lihat Ghazali Muhammad, (2008), *Mukhtasar Ihya' 'Ulumuddin*, Irwan Kurniawan, (Terj.), Mutiara Ihya' Ulumuddin, Bandung, Penerbit Mizan, hlm. 23-40.

¹¹Sebagai contoh isu yang diketengahkan oleh Rew Martin dalam tulisannya, yang mana menurut beliau kepentingan mengintegrasikan ilmu pengetahuan dan pendekatan antropologi di dalam memahami agama Islam perlu dibangunkan dalam konteks masyarakat kini agar dinamisasi kesyukuran Islam terserlah dalam semua aspek. Selain menangkis tuduhan sarjana Barat yang mengatakan Islam sebagai sebuah agama yang tidak fleksibel. Justeru pengamalan terhadap pemahaman Islam perlu lebih proaktif untuk membangunkan kerangka pemikiran saintifik Islam. Lihat Rew Martin, (2011), *Religion and development I: Anthropology, Islam, transnationalism and emerging analyses of violence against women*, dalam *Jurnal Progress In Development Studies*, V. 11, Isu 1, hlm. 69. Lihat juga Alias Azhar, (2005), op. cit., hlm. 7.

masadir yang utama iaitu al-Quran dan al-Hadith¹², penggembleran usaha yang dinamik dalam memahami bait-bait tauhidik amat perlu agar mampu mendepani cabaran yang bersifat multi-dimensi demi menyerlahkan kesyumuln, keuniversalan dan kefleksibelan ajaran Islam.¹³ Hal ini adalah disebabkan permasalahan yang lebih kompleks yang berlaku dalam pelbagai matra dikalangan masyarakat mendorong para sarjana untuk lebih berfikiran efisien, kreatif, kritis¹⁴ dan proaktif dalam menyelesaikan isu tersebut,¹⁵ tanpa mengabaikan sumber yang *ma'thur*, disinilah penulis melihat kepentingan sebenar di dalam pengolahan maksud tersirat al-Quran berlandaskan situasi masyarakat kini yang lebih bersifat saintifik. Jika dahulu, tradisi keilmuan para sarjana dan ulama silam lebih cenderung menterjemahkan al-Quran secara *Ma'thur*, *Ra'yi* dan *Isyari* berdasarkan situasi pada ketika itu, maka satu pendekatan baru amat perlu dalam memahami konteks al-Quran selaras dengan perkembangan kini. Iaitu menggabung jalin sains dan teknologi dalam memahami al-Quran. Tidak mengimani olahan sains Barat, sebaliknya melakukan telahan dan anjakan paradigma terhadap penemuan saintifik untuk diislamisasikan mengikut acuan Islam yang bersifat *ta'abbudi* dan taudik.¹⁶

¹²Berbeza dengan perkembangan revolusi ilmu pengetahuan dalam optik Barat, yang mana tradisi keilmuan Barat berkembang selepas para saintis dan sarjana Barat memisahkan diri dari fahaman idealism agama menerusi proses sekularisasi. ¹² Alias Azhar, (2005), op. cit., hlm 14.

¹³Lihat Alias Azhar, (2007), Aplikasi Elemen Saintifik Dalam Pengajian Syariah di Malaysia, Tesis Ph.D Jabatan Fiqh & Usul, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, Kuala Lumpur. hlm. 1.

¹⁴Pemikiran kritis banyak dibincangkan oleh ramai ilmuan khususnya dikalangan warga pendidik samada daripada ilmuan Islam dan Barat. Ia adalah salah satu dari dua aspek pengajian neurosains: pemikiran kritis dan kreatif. Dua aspek pengajian ini adalah sebahagian daripada operasi kognitif yang digunakan oleh manusia untuk mencari sesuatu makna. Roger Sperry dan Ornctein mendapati bahawa otak manusia terbahagi kepada dua bahagian iaitu Hoka (Hemisfera otak kanan) dan Hoki (Hemisfera otak kiri). Kedua-duanya memainkan perana penting dan perzeaan ialah Hoki berfungsi menghasilkan pemikiran saintifik bercorak kritis dan Hoka pula menghasilkan pemikiran kreatif. Lihat Mohd Fauzi Hamat et.al., (2007), Penerepan Pemikiran Kritis Menerusi Silibus Pendidikan Islam, Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM): Kajian di SMKA Negeri Melaka dalam Jurnal Afkar Jabatan Akidah & Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. Bil. 8, Terbitan April 2007, hlm. 209.

¹⁵Situasi ini juga turut disentuh oleh Rosnani Hashim dalam pendahuluan karyanya. Lihat Rosnani Hashim, (1996), Educational Dualisme In Malaysia, Kuala Lumpur, Oxford Unibersity Press, hlm. 1-3.

¹⁶Alias Azhar, (2005), op. cit., hlm. 2. Lihat juga ulasan Dr. Muhammad Sayyid Tantawi berkenaan adab berdialog tentang al-Quran al-Karim. Muhammad Sayyid Tantawi, (2008), *Adab al-Hiwar fi al-Islam*, Mohd Nor Mamat (terj.) Adab Dialog Dalam Islam, Kuala Lumpur, Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad. hlm. 158-170.

Inilah diantara usaha ulama' kini antaranya Prof. Dr. Zaghlul al-Najjar¹⁷ yang telah dilakukan dan cuba diketengahkan kepada masyarakat untuk memahami kepentingan isi kandungan al-Quran melalui pendekatan saintifik. Beliau bukan sahaja dikenali di kalangan sarjana Islam kini, malah turut terkenal di rantau Eropah kerana telah banyak memberikan sumbangan dalam aspek pemikiran saintifik qurani¹⁸.

Melalui sebuah karyanya yang agung yang berjudul *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*, penulis akan cuba meninjau metodologi dan pendekatan yang beliau gunakan di dalam menjelaskan isi kandungan al-Quran berdasarkan penemuan saintifik di bawah tajuk kajian yang berjudul *Aplikasi Elemen Saintifik Dalam Tafsir Al-Quran: Satu Pengamatan Awal Terhadap Manhaj Zaghlul Al-Najjar Dalam Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*. Akhirnya dijangkakan hasil kajian berdasarkan tinjauan awal ini dapat menguak corak penafsiran saintifik qurani berdasarkan perspektif tokoh Zaghlul al-Najjar dalam Tafsirnya Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim.

2.0 Zaghlul Al-Najjar Sebagai Ikon *Mufassir* Saintifik Islam

2.1 Biografi

¹⁷Ketokohan beliau terserlah dengan terhasilnya satu laman web iaitu <http://www.elnaggarzr.com> yang memuatkan hampir keseluruhan karya beliau samada penulisan makalah, buku, jurnal, petikan akhbar. Walaupun bidang kepakaran beliau lebih menjurus kepada aspek geologi (micropalaeontology), namun ketokohan beliau terserlah apabila mampu menghasilkan pelbagai kajian yang berbentuk I'jaz 'Ilmi (menggabung jalin penemuan saintifik dan ilmu al-Quran). Sebagai contoh dalam laman sesawang <http://www.sunni-news.net> bertarikh 11 Oktober 2011, beliau telah dinobatkan sebagai *Islamic Scholar* yang unggul dalam mengadaptasi ilmu saintifik ke dalam lapangan tafsir al-Quran. Penghargaan ini adalah merupakan salah satu pencapaian yang selayaknya memandangkan pemilihan tokoh yang termasuk di dalam senarai Islamic Personalities menerusi laman web ini adalah berdasarkan kriteria yang ketat. Lihat laman sesawang http://www.sunni-news.net/en/articles.aspx?selected_article_no=13445, bertarikh 10 Oktober 2011. Lihat juga <http://www.elnaggarzr.com>.

¹⁸ Jika diteliti dalam historis silam, istilah saintifik qurani ini adalah merupakan satu istilah yang baru dalam disiplin ilmu pengajian tafsir al-Quran, kemunculannya bermula apabila kecenderungan ulama untuk mengadaptasi falsafah sains Barat dalam segenap matra dan juga untuk menangkis perlecehan sarjana Barat terhadap kesyumuluan al-Quran yang merupakan sebuah wahyu yang bersifat *miracle of al-Quran* dan bukannya nukilan Rasulullah s.a.w. Dan perlu dilihat juga sains Islam telah cuba dihidupkan semula oleh beberapa tokoh sarjanawan dan agamawan Islam antaranya Jamaluddin al-Afghani, Muhammad Abduh, Rashid Redha, Muhammad Iqbal dan Sayyid Ahmad Khan, namun tokoh-tokoh ini lebih cenderung membahaskan falsafah sains menurut perspektif sosialisme dan sufisme. Lihat Baharuddin Ahmad, (1994), *Falsafah sains Daripada Perspektif Islam*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa Dan Pustaka, hlm. xiv.

Beliau dilahirkan pada 17 November 1933 di kampung Masyal Mesir dan membesar di dalam sebuah keluarga yang mementingkan pendidikan agama. Kemampuan beliau terserlah sejak dari kecil apabila mampu menghafal 30 Juzu' al-Quran ketika berumur 10 tahun. Kemampuannya makin terserlah apabila memperolehi sijil kelayakan dalam bidang Bahasa Arab pada tahun 1951.¹⁹ Namun minat yang mendalam dalam bidang sains dan teknologi membawa beliau untuk melanjutkan pelajaran pada peringkat *degree* pada tahun 1955 dalam bidang sains di *Kuliyah al-'Ulum* di Universiti al-Qaherah Mesir. Kecemerlangan beliau dalam bidang sains terserlah apabila memperolehi anugerah *Mustafa Barakah* antara anugerah berprestij dalam bidang sains ketika itu.

Kemampuan beliau tidak terhenti setakat itu, apabila pada tahun 1963 beliau telah menamatkan pengajian dalam bidang PhD dibawah pengkhususan kajian Kaji Bumi dan Geologi di Universiti Walse England dan memperolehi gelaran Professor pada tahun 1972 dari Universiti Kuwait. Sehingga ke hari ini, beliau telah menghasilkan lebih daripada 150 artikel dan lebih daripada 50 buah buku yang meliputi pelbagai kajian lapangan ilmu antaranya ilmu saintifik Islam, al-Quran sains, sains dalam hadith, I'jaz 'Ilmi dan banyak lagi. Namun kajian yang telah meningkatkan lagi autoriti beliau sebagai saintis Islam pada abad moden ini ialah kajian yang meliputi asimilasi penemuan saintifik dalam mengintrepretasikan ayat al-Quran. Kebanyakan karya²⁰ yang telah terhasil melalui kajian ini bukan sahaja ditulis dalam Bahasa Arab, malah turut diterbitkan dalam Bahasa Inggeris dan Perancis. Antara karya beliau ialah :

- *Al-I'jaz al-'ilmi fi al-Sunnah al-Nabawiyah*
- *Haqa'iq 'ilmiah fi al-Qur'an al-Karim : namazij min isharat al-Qur'aniyah ila 'ulum al-ard*

¹⁹ Zaghlul al-Najjar, (2007), *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*, Qaherah, Maktabah al-Syuruq al-Dauliyyah, Jilid 1, hlm. 9.

²⁰ Karya lain beliau ialah : *Haza Hua al-Quran, Taamalat fi Kitabillah, Rasail min al-Ma', 'Ulum al-Ard fi al-Hadharah al-Islamiyyah, Suwar Min Tasbih al-Kainaat, Haqiqah al-Masih, al-Zalazil fi al-Quran al-Karim, Falastin Li man?, Qadiyyah al-Takhalluf al-'Ilmiwa al-Taqni fi al-'Alam al-Islami, Qadiyyah al-I'jaz al-Ilmi li al-Quran al-Karim wa Dhawabit al-Ta'amul Ma'aha, Haqaiq al-I'miyyah fi al-Quran al-Karim, Naqarat fi Azimmah al-Ta'lim al-Ma'asir wa Hululiha al-Islamiyyah, al-Mafhum al-'Ilmi li al-Jabal fi al-Quran al-Karim, al-Qrd fi al-Quran, al-Sama' fi al-Quran, Qari'ah Sebtambar, al-Islam wa al-Gharb. Lihat <http://www.elnagarzr.com/index.php?cat=9&p=5> 12 Disember 2012.*

- *Min ayat al-`ijaz al-`ilmi al-hayawan fi al-Qur'an al-Karim*
- *Min ayat al-`ijaz al-`ilmi al-sama' fi al-Qur'an al-Karim*
- *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*

Kemampuan beliau bukan sahaja diiktiraf dibenua Asia, malah di benua Eropah. Hal ini dapat dilihat apabila beliau telah dilantik mengetuai pelbagai sektor besar antaranya sebagai :

- Penasihat Pusat Kajian Robertson Britain (1963) dan Muzium Pembangunan Islam Switzerland (2001).
- Ahli dalam Journal of Foraminiferal Research New York (1966) dan Journal of African Earth Science (1981).
- Penasihat bagi Majalah Muslim di Washington (1970), Penasihat Majalah *Islamic Science* di India (1978), Penasihat Majalah al-Rayyan Qatar (1978)
- Antara pengasas Jabatan Geologi Universiti Malik Sa'ud (1959) dan Universiti Kuwait. (1967)
- Diantara pengasas *al-Haiyah al-'Alamiyyah li al-I'jaz al-Ilmi fi al-Quran al-Karim dan al-Sunnah al-Mutahharah* di Makkah al-Mukarramah. (1981)
- Pengarah Kolej Pengajian Tinggi Markfield Britain (2001)

Selain itu, hasil usaha gigih beliau dalam menterjemahkan al-Quran dan al-Sunnah melalui pendekatan saintifik membuahkan hasil apabila beliau telah dinobat sebagai penerima anugerah tertinggi kerajaan Sudan pada tahun 2005 dan anugerah berprestij ikon Islam Dubai pada tahun 2006. Usaha dakwah beliau bukan sahaja giat dijalankan melalui penulisan, malah aktif menyampaikan syarahan berkenaan kemukjizatan al-Quran di serata dunia. situasi ini telah

mendorong ramai dikalangan masyarakat yang menghadiri syarahan beliau memilih Islam sebagai panduan hidup.²¹

Pengiktirafan dunia terhadap sumbangan besar beliau dalam bidang saintifik al-Quran sehingga pada hari ini meletakkan beliau sebagai Ahli Majlis Tertinggi Hal Ehwal Islam Kaherah, Mesir. Selain itu, beliau juga memegang amanah sebagai penasihat dalam Persatuan Geologi Antarabangsa seperti di Amerika, Britain, Oklohama, Mesir, London.²²

3.0 Pengenalan *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*.

Kitab Tafsir ini telah diperkenalkan oleh Prof. Dr Zaghlul al-Najjar dengan nama kitab *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*. Kitab tafsir ini lebih memfokuskan kepada ayat-ayat al-Kauniyyah yang terdapat di dalam al-Quran al-karim²³. Justeru tidak hairan jika beliau hanya membahaskan ayat-ayat yang berorientasikan ayat-ayat al-Kauniyyah yang terdapat dalam 66 buah Surah sahaja.

Melalui telahan penulis, tafsir ini pada asasnya adalah merupakan kajian beliau yang bersifat *maudhu'i*, iaitu beliau mentafsirkan ayat-ayat tertentu berdasarkan topik. Tafsir yang dijadikan kajian oleh penulis dalam makalah ini adalah merupakan tafsir terbitan *Maktabah al-Syuruq al-Dauliyyah* yang telah diterbitkan pada tahun 2007 yang meliputi 3 Jilid secara keseluruhannya.²⁴ Keunikan tafsir karangan Prof. Dr Zaghlul al-Najjar ini ialah keseluruhan ayat yang diperbahaskan bukan sahaja diolah melalui analisis metodologi klasikal, malah turut dimuatkan bukti saintifik semasa bagi membuktikan kesyumulan dan keautoritian al-Quran

²¹ Sebagai contoh dalam sebuah syarahan di Tunisia pada 16 Julai 2011, seorang rakyat Jerman telah memeluk Islam setelah mendengar syarahan beliau. Sila Lihat rakaman tersebut ; http://www.youtube.com/watch?v=kwueb8LakXE&feature=player_embedded

²² Zaghlul al-Najjar, (2007), *op. cit.* hlm. 10-11. Lihat juga Ishak Sulaiman *et.all*, (2001), Metodologi Penulisan Zaghlul al-Najjar Dalam Menganalisis Teks hadith Nabawi melalui Data-Data Saintifik, Prosiding Seminar Seminar Sunnah Nabawiyah : Realiti Dan Cabaran Semasa, pada 13-13 Julai 2001, Anjuran Jabatan Al-Quran & Al-Hadith Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur, hlm. 280.

²³ *Ibid.*, hlm.22.

²⁴ Lihat Mukaddimah Tafsir . *Ibid.*, hlm. 4.

dalam multi dimensi. Kehebatan beliau dalam menggabungkan ilmu *Syar'iyah* dan *Ghair Syar'iyah* atau menurut Ibn al-Qayyim ilmu *al-Ulum al-Naqliyyah* dan *al-Ulum al-'Aqliyyah* dalam tafsir ini meletakkan beliau sebagai pelopor dalam menerapkan data-data saintifik dalam penafsiran al-Quran.

4.0 Analisis Metodologi Penulisan dan Penafsiran

Melalui pengamatan awal, penulis mendapati Prof. Dr Zaghlul al-Najjar menyusun karya beliau berdasarkan metod penulisan klasikal dan moden. Manhaj dari segi penyusunan klasikal yang paling dikekalkan oleh beliau ialah menyusun ayat perbahasan atau surah mengikut susunan seperti yang terdapat di dalam al-Quran. Bermula dengan Surah al-Baqarah (Juzu' 1) sehingga Surah al-Nas (Juzu' 30). Namun perlu diketahui bahawa pemilihan ayat perbahasan yang diketengahkan dalam tafsir ini lebih menjurus kepada ayat-ayat al-Quran yang berkaitan dengan Sains Tabi'i atau Sains Natural²⁵. Hal ini adalah berdasarkan bidang kepakaran utama beliau yang meliputi penemuan saintifik melalui dimensi alam semesta, penciptaan makhluk dan kesihatan. Apa yang menarik di dalam metod penulisan tafsir ini ialah Prof. Dr Zaghlul al-Najjar hanya mentafsirkan ayat-ayat yang tertentu sahaja. Tidak membahaskan topik yang tidak berkaitan sama sekali dengan sains natural. Justeru tidak hairanlah jika dikatakan tafsir ini merangkumi sebuah ensiklopedia tafsir penemuan saintifik qurani terkini.

4.1 Analisis Topikal

Melalui analisis topikal, penulis mendapati beliau hanya menafsirkan ayat-ayat tertentu yang terdapat di dalam 66 buah surah²⁶ daripada 144 buah surah yang terdapat dalam al-Quran,

²⁵Perkataan Natural berasal daripada bahasa Inggeris, nature yang bererti tabiat, fitrah, alam atau ciptaan. Manakala perkataan natural dalam bahasa Arab disebut *al-Tabi'I* yang bererti alam semula jadi atau natural. Perkataan *tabi'I* itu berasal daripada perkataan *al-Tab'* yang bererti membentuk sesuatu mengikut apa yang telah diciptakan oleh Allah tentang kejadian alam. Lihat Yahya Jusoh (2007), Pendidikan Falsafah Sains Al-Quran, Kuala Lumpur. Universiti Teknologi Malaysia, hlm. 177.

²⁶ Surah tersebut ialah; Al-Baqarah, Ali- 'Imran, Al-Nisa', Al-Maidah, Al-An'am, Al-A'raf, Al-Taubah, Yunus, Hud, Yusuf, Al-Ra'd, Al-Hijr, Al-Nahl, Al-Isra', Al-Kahf, Taha, Al-Anbiya', Al-Hajj, Al-Mu'minun, Al-Nur, Al-Furqan, Al-Naml, Al-'Ankabut, Al-Rum, Luqman, Al-Sajdah, Al-Ahzab, Saba', Fathir, Yasin, Al-Safaat, Al-Zumar, Ghafir, Fussilat, Al-Syura, Al-Hasyiah, Al-Ahqaf, Al-Fath, Qaf, Al-Zariyat, Al-Thur, Al-Najm, Al-Qamar, Al-Rahman, Al-Waqi'ah, Al-Hadid, Al-Tholaq, Al-Mulk, Al-Haqqah, Al-Ma'arij, Nuh, Al-Qiyamah, Al-Insan, Al-Mursalat, Al-Naba', Al-Nazi'at, 'Abasa, Al-Takwir, Al-Infitar, al-Buruj, Al-Tariq, Al-Ghasyiah, Al-Syams, Al-Tin, Al-'Alaq, Al-Qaria'h.

hal ini adalah kerana beliau hanya membahaskan ayat-ayat yang berdimensi *al-Kawniyyah* sahaja. Daripada 66 surah tersebut, sebanyak 195²⁷ jumlah ayat secara keseluruhannya yang telah dibahaskan oleh beliau. Pada awal penulisan tafsir ini, penulis mendapati bahawasanya Prof. Dr Zaghul al-Najjar memulakan penulisan dengan mukaddimah²⁸ setebal 31 halaman yang meliputi perbincangan berkenaan :

- Definisi literal I'jaz serta pembahagiannya.
- Beliau juga turut menceritakan sejarah perkembangan I'jaz serta manhaj dalam mentafsirkan ayat al-Quran yang meliputi ayat-ayat berdimensi saintifik.
- Beliau juga turut menyarankan agar para ilmuan Islam khususnya melakukan anjakan dalam mentafsirkan al-Quran selaras dengan perkembangan semasa.
- Selain itu beliau turut membahaskan penolakan sebahagian daripada golongan yang tidak menerima al-Quran ditafsirkan berdasarkan optik penemuan saintifik.

Jika diteliti dalam tafsir ini, Prof. Dr Zaghul al-Najjar tidak menyusun ayat dalam surah mengikut topik dan tema tertentu, beliau hanya menyusun berdasarkan turutan ayat dalam surah. Justeru berdasarkan tinjauan analisis kuantitatif, penulis membahagikan tema ayat yang dipilih oleh beliau berdasarkan 3 elemen²⁹ utama iaitu:

- i. Alama Semesta: iaitu ayat yang meliputi astronomi, astrologi, meteorologi, geologi dan fenomena alam seperti kejadian hari kiamat.
- ii. Penciptaan Manusia: ayat yang berkaitan tema ini merangkumi elemen embriologi, arkeologi, fisiologi dan genetik.

²⁷ Daripada 194 ayat tersebut, Surah al-nahl adalah merupakan surah yang paling banyak diperbahaskan iaitu berjumlah sebanyak 11 ayat secara keseluruhannya.

²⁸ Lihat Mukaddimah Tafsir Zaghul al-Najjar, (2007), *op. cit.*, hlm. 25-55

²⁹ Elemen ini juga turut ketengahkan di dalam karya beliau yang lain yang cukup terkenal antaranya ialah kitab *al-I'jaz al-I'lmī fi al-Sunnah al-Nabawīyyah* yang telah diterjemahkan dalam versi bahasa melayu yang berjudul Keajaiban Sains Dalam Hadith terjemahan Nor Hasanuddin dan Faisal Salleh terbitan al-Hidayah Publication Sdn. Bhd. lihat juga Ishak Sulaiman *et.all*, (2001), *op. cit.*, hlm 280.

- iii. Kesihatan: ia merangkumi perawatan penyakit, ubat-ubatan, pemakanan dan kebersihan.

Jadual 1. Analisis Pola Penulisan Berdasarkan Tema

Tema	Bil. Ayat yang dibahaskan
Alam Semesta	159
Penciptaan Manusia	32
Kesihatan	4
Jumlah	195

Walaupun Prof. Dr Zaghlul al-Najjar tidak menetapkan tema secara khusus di dalam tafsir beliau, penulis mendapati beliau telah meletakkan perbahasan ringkas di awal setiap surah sebelum beliau membahaskannya secara panjang lebar. Tujuannya adalah untuk mempermudah pembaca mengetahui secara umum perbahasan yang akan diketengahkan dalam surah tersebut.

4.2 Analisis Penafsiran

Ketika Prof. Dr Zaghlul al-Najjar mentafsirkan surah al-Nahl ayat 69, yang berbunyi :

تَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ

Maksudnya : “(dengan itu) akan keluarlah dari Dalam badannya minuman (madu) Yang berlainan warnanya...” (Surah al-Nahl : 69)

Beliau memulakan dengan perbahasan kalimah ‘*al-Batn*’³⁰ dalam konteks literal, hal ini menurut beliau sangat penting bukan sahaja disamping mengekalkan metode pentafsiran klasik, tetapi menerangkan kepada para pembaca akan kepentingan

³⁰ Lihat Tafsir Zaghlul al-Najjar, (2007), *op. cit.*, Juz 1, hlm. 511,

memahami bahasa arab agar mampu memahami ayat al-Quran dengan baik. Namun apa yang menarik, beliau turut membahaskan ayat ini dengan mendatangkan contoh madu yang berbeza berdasarkan penemuan saintifik selaras dengan ayat “(madu) Yang berlainan warnanya”. Situasi ini juga dapat dilihat ketika beliau mentafsirkan kalimah “البروج” dalam Surah al-Buruj. Beliau menyatakan ia berasal dari kalimah “برج - بروج - البرج - بروج - بروج” yang membawa pengertian terhadap 12 jenis bintang (Constellation Zodiacal) yang terdapat di alam semesta.³¹

Penghuraian menggunakan metode saintifik dapat dilihat ketika beliau mentafsirkan ayat 115³² daripada Surah al-Nahl yang membincangkan tentang sebab-sebab pengharaman khinzir. Menurut beliau penemuan saintifik jelas menunjukkan pelbagai penyakit akan timbul rentetan daripada nafsu serakah manusia melanggar perintah Allah SWT. Menurut beliau antara sebabnya ialah kewujudan pelbagai bentuk bacteria yang merbahaya antaranya³³ :

- ديدان التريخنا (Trichin Worms)
- الدودة الشرطية الوحيدة للخنزير (Pork Tape Worm = Taenia Solium)
- الديدان الحلقية (rounds worms)
- الحيوان الأولي الهديبي المعروف باسم القولونية (Balantidium coli)

Menurut beliau, penemuan saintifik telah pun membuktikan bahawa penyakit seperti حمى الخنازير (Swine Fever), مرض حويصلات الخنازير (Swine Vesicular Disease) dan مرض الحمى القلاعية (Foot and Mouth Disease). Justeru beliau menyatakan betapa pentingnya penemuan saintifik memperkukuhkan lagi bukti akan kebenaran al-Quran dalam menerangkan sesuatu perkara.

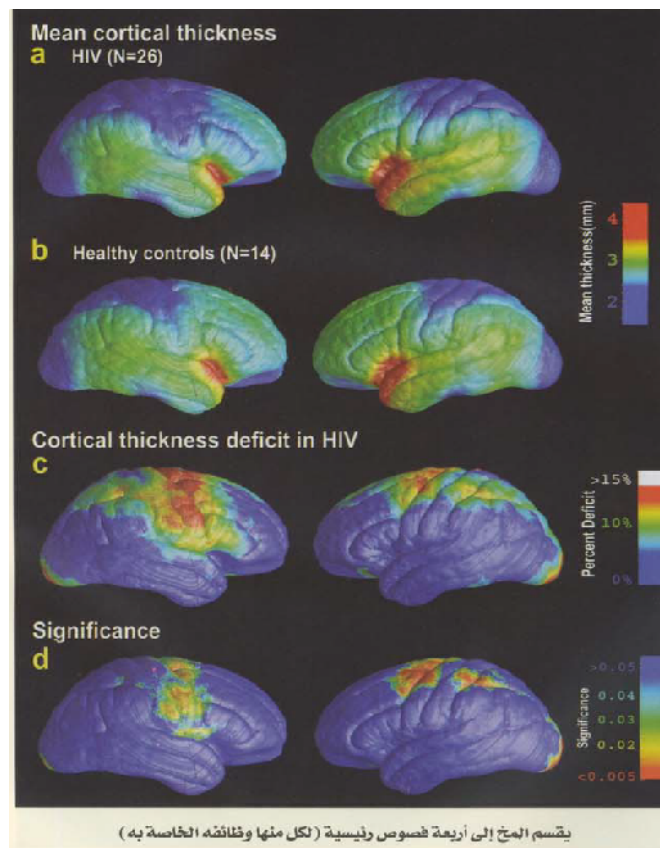
³¹ Ibid, Juz 4, hlm. 383.

³² Ibid, Juz 1, hlm.,537.

³³ Ibid, Juz 1, hlm. 539,

Manakala dalam surah al-'Alaq ayat 16 (حَاطِعَةٍ كَذِبَةٍ نَاصِيَةٍ)³⁴, Prof. Dr Zaghlul al-Najjar cuba menafsirkan di luar lingkup penafsiran kebiasaan para ulama silam menafsirkan ayat ini. Jika dilihat dalam tafsir Mafatih al-Ghaib³⁵ al-Razi mentafsirkan keadaan corak pemikiran orang yang mendustakan arahan Allah melibatkan aspek perbuatan dan pemikiran. Namun Prof. Dr Zaghlul al-Najjar cuba membawa kelainan di dalam mentafsirkan ayat ini. Ini kerana beliau telah mendatangkan bukti saintifik yang menunjukkan keadaan otak 'pendusta' terhadap arahan Allah. Bukti tersebut bukan sahaja membuktikan kebenaran al-Quran, malah meletakkan al-Quran sebagai 'kitab perubatan' yang menerangkan secara terperinci kesan negatif terhadap tubuh badan terhadap keingkaran perintah Allah.

Jadual 2. Gambar Rajah menunjukkan kesan sampingan terhadap otak

³⁴ Ibid, Juz 4, hlm. 545

³⁵ Fakhr al-Din al-Razi,(1981), , *Tafsir Mafatih al-Ghaib* , Beirut, Dar al-Fikr, Juz 32, hlm 24

Daripada gambar rajah di atas Prof. Dr Zaghlul al-Najjar membahaskan bahawasanya firman Allah yang menyatakan “*ubun orang yang mendustakan dan durhaka..*” akan mengalami implikasi yang serius dengan mendatangkan contoh keadaan otak pesakit yang menghidap HIV. Menurut beliau berlaku penurunan daya keaktifan berfikir otak pesakit dari semasa ke semasa. Justeru menurut hemat penulis, walaupun dalam ayat 16 daripada Surah al-‘Alaq tersebut tidak menyatakan kesan secara jelas, namun kajian saintifik yang telah dilakukan dan dibuktikan melalui penghuraian dalam tafsir ini jelas menunjukkan kesyumulan al-Quran merangkumi hubungan horizontal dan vertical manusia dengan pencipta.

5.0 Kesimpulan

Daripada pengamatan awal, secara keseluruhannya penulis mendapati tafsir ini adalah merupakan tafsir saintifik terkini yang paling lengkap yang memuatkan penemuan saintifik ketika Prof. Dr Zaghlul al-Najjar mentafsirkan ayat-ayat tertentu, beliau bukan sahaja melihat dari perspektif tradisi klasikal, tetapi memuatkan hujjah semasa yang bersifat pembuktian sains sebagai bukti penghujahan. Penafsiran yang ringkas dan tidak menghuraikan secara panjang lebar dan hanya memfokuskan makna disebalik penurunan ayat. Disamping cuba membawa pembaca memahami al-Quran diluar kebiasaan para mufassir terdahulu. Justeru penulis menyarankan agar para sarjana giat meneruskan delegasi metode saintifik yang bersifat semasa dalam berinteraksi dengan al-Quran agar kegemilangan terhadap penghayatan al-Quran terus dihayati oleh generasi mendatang.

Bibliografi

- Ahmad Tafsir, (2006), Filsafat Pengetahuan Islami, dalam buku Pandangan Keilamuan UIN, Wahyu Memandu Ilmu, Bandung, Universitas Islam Negeri Sunan Gunung Djati Bandung
- Alias Azhar, (2005), Peranan Pemikiran Sainifik Dalam Pembinaan Hukum Islam Semasa di Malaysia, Kerta Kerja Prosiding Seminar Hukum Islam Semasa Peringkat Kebangsaan pada 28-29 September 2005, Universiti Malaya Kuala Lumpur
- Alias Azhar, (2007), Aplikasi Elemen Sainifik Dalam Pengajian Syariah di Malaysia, Tesis Ph.D Jabatan Fiqh & Usul, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, Kuala Lumpur
- Ghazali Muhammad, (2008), *Mukhtasar Ihya 'Ulumuddin*, Irwan Kurniawan, (Terj.), Mutiara Ihya Ulumuddin, Bandung, Penerbit Mizan
- Fakhr al-Din al-Razi,(1981), , *Tafsir Mafatih al-Ghaib* , Beirut, Dar al-Fikr
- Fauzi Hamat *et.al.*, (2007), Penerepan Pemikiran Kritis Menerusi Silibus Pendidikan Islam, Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM): Kajian di SMKA Negeri Melaka dalam Jurnal Afkar Jabatan Akidah & Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. Bil. 8, Terbitan April 2007
- Ishak Sulaiman *et.all*, (2001), Metodologi Penulisan Zaghul al-Najjar Dalam Menganalisis Teks hadith Nabawi melalui Data-Data Sainifik, Prosiding Seminar Seminar Sunnah Nabawiyah : Realiti Dan Cabaran Semasa, pada 13-13 Julai 2001, Anjuran Jabatan Al-Quran & Al-Hadith Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur
- Muhammad Sayyid Tantawi, (2008), *Adab al-Hiwar fi al-Islam*, Mohd Nor Mamat (terj.) Adab Dialog Dalam Islam, Kuala Lumpur, Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad
- Sidek Baba, (2010), Memahami Konsep Penguasaan Ilmu Pengetahuan dalam Khairul Azmi Mohamad *et. al.* (pnyt.) Ke arah Ummat Hadhari, Kuala Lumpur, Yayasan Ilmuan
- Rew Martin, (2011), *Religion and development I: Anthropology, Islam, transnationalism and emerging analyses of violence against women*, dalam Jurnal Progress In Development Studies, V. 11, Isu 1
- Rosnani Hashim, (1996), Educational Dualisme In Malaysia, Kuala Lumpur, Oxford Unibersity Press
- Yahya Jusoh (2007), Pendidikan Falsafah Sains Al-Quran, Kuala Lumpur. Universiti Teknologi Malaysia

Zaini Ujang, (2009), *Menghayati Budaya Ilmu*, Universiti Teknologi Malaysia, Penerbit UTM, hlm. 14. Lihat juga Jonathan Lyons, (2010), *The House of Wisdom: How the Arabs Transformed Western Civilization*, London New York and Berlin, Bloomsbury Publishing

Zaghlul al-Najjar, (2007), *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Quran Al-Karim*, Qaherah, Maktabah al-Syuruq al-Dauliyyah

Ziauddin Sardar, (1989), *Explorations In Islamic Science*, London and New York : Mansell

<http://www.elnaggarzr.com>

<http://www.sunni-news.net>

http://www.youtube.com/watch?v=kwueb8LakXE&feature=player_embedded